

XIRINACS I ELS FILLS DE LA TRANCISIÓ

Deu fer cosa de cinc anys, vaig saber qui era Lluís Maria Xirinacs. Mai abans ningú m'havia parlat de la seva persona ni del que havia representat la seva lluita per a la història del nostre país: per bé o per mal, sóc filla de la trancisió. Va ser un dia qualssevol, passant casualment per la plaça Sant Jaume, que va cridar-me l'atenció aquest home gran, sol, que amb la seva presència ferma i pacífica reivindicava l'autodeterminació dels Països Catalans. De primer, vaig pensar que es devia tractar d'algun malalt mental, amb vés a saber quin deliri. Un home que no havia superat el pas dels anys i s'havia quedat atrapat en un capítol del passat, com un si fós un personatge de "Cuéntame" transportat al dia d'avui. El veia, gairebé en blanc i negre, davant del Palau de la Generalitat, impertorbable davant de les mirades, a vegades burletes, dels curiosos que s'aplegaven al seu voltant. Amb tot, hi havia alguna cosa en el seu posat, quelcom de serè i d'espiritual, que va fer grinyolar la meva primera impressió. Preguntant a gent de més edat, vaig assebutar-me de la seva lluita per a la llibertat, la d'aquells anys en els quals Fraga Iribarne, ara convertit en demòcrata, ordenava tortures pels "subversius". Convergís més o menys amb les seves idees, no podia deixar de respectar aquell *boig* que, malgrat tot, s'havia mantingut ferm en la defensa pacífica de les llibertats. Xirinacs era "el Gandhi" català. Si, després de tants anys, encara restava dret a la Plaça Sant Jaume, per alguna cosa devia ser...

La segona vegada que he tingut la oportunitat de veure i escoltar Xirinacs ha estat a Palafrugell, el passat dotze de maig, quan va venir a presentar el seu llibre, *Amnistia 77: Franco ha mort?*, al TMP. Va dir coses tan sorprenents com: "*Jo sóc fill del franquisme, però em fan més pena els fills de la trancisió que els fills del franquisme*". Xirinacs i els fills del franquisme sabien molt bé amb qui se les havien de veure: el dictador, el seu règim criminal i tot el que aquests representaven. Nosaltres, en canvi, hem estat *sedats* amb la història ensucrada de la trancisió exemplar i la democràcia de conte de fades. Després, com una bufetada que ens gira la cara, topem amb una col·lecció interminable de "trampes" antidemocràtiques, convenientment amagades, això sí, sota el vel de la falsa llibertat. Es tracta dels contractes escombraria, de la llibertat d'expressió represaliada, del *mobbing* immobiliari, de la infravivenda, de les lleis franquistes encara vigents, de l'economia dels més forts, de l'anticatalanisme, de la política de la crispació, de la teleporqueria, de la participació en guerres per petroli...i de tots els dinosaures del passat que, ancorats al poder, encara remenen la cua. Desconcertats, els fills de la

trancisió, ens preguntem on és la democràcia que ens van prometre quan, a l'escola, tocava la lliçó de l'Espanya i la Catalunya democràtiques. Cerquem, incasablement, sota quina maleïda pedra s'amaga la llibertat. Som una generació llançada al buit, a qui han explicat una història de cartró pedra, per sortir del pas. Però quan arriba l'hora de la veritat, en què toca mirar la vida a la cara, ensopeguem amb tota aquella brutícia que, durant anys, s'ha volgut amagar sota l'estora. No és perquè si que a Xirinacs el reclamen joves d'arreu de Catalunya, desitjosos d'escoltar una altra història. Una versió més coherent i complexa dels fets que es van esdevenir durant la trancisió. Escoltar i llegir Xirinacs vol dir reexplicar-nos la història. La d'aquells anys sobre els quals es va voler passar de puntetes, sense remoure gaire res. En el seu llibre hi trobem el testimoni, valent, proper i indispensable, de la seva militància no violenta per a l'amnistia dels presos i els exiliats. És la veu d'un home i la d'un poble que clamava a l'uníson per a la Llibertat, l'Amnistia i l'Estatut d'Autonomia. Veus llunyanes que cal escoltar de nou per poder comprendre, una mica millor, aquest present que ens aclapara. No volem haver de cantar, també els fills de la trancisió, que *venim d'un silenci obscur i molt llarg*.

Clara Esquena i Freixas